

2121

241

7-93

ԿԱՏԱՐԵԱԼ
ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԷՆ ՄԵՐ ՊԷՏՔԸ

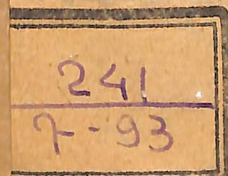
ԳՐԵՑ ՓՐՈՖ. ՀԷՆՐԻ ՏՐԸՄԱՐԸՆՏ

معارف عاميه نظارت جليله سنك ۳ جاذي الاول ۳۱۲ و ۲۰ تشرين اول
۳۱۰ تاريخي و ۶۱۲ نومرو لي رخصتنامه سييله شراولتشد
مصارق آمريكان ميسونر شرکتی طرفندن تسويد اولنه رق طبع اولتشد

ԿՈՍՏԱՆԳՆՈՒՊՈԼԻՍ

ՆԳՐՈՒԹԻՒՆ Ա. Յ. ՊՅՅԱՆՆԱՆ

1894



2001

այ. 58

241-4
7-93

ԿԱՏԱՐԵԱԼ ԲԱՐՈՅԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ

ԱՇԽԱՐՀԻ ԱՄԵՆԷՆ ՍԵՍ ՊԷՏՔԸ

ԳՐԵՑ ՓՐՈՑ. ՀԵՆՐԻ ՏՐԸՄԸՆՏ

— 0 —

Աստուծոյ առջև որպիսութիւնն է կարևոր բանը, մինչ մարդ քանակութիւնը աւելի յարգի կը համարի: Սակայն աշխարհի ամենէն մեծ պէտքը չէ մարդոց բազմութիւն, այլ Աստուծոյ առջև սուրբ գտնուիլը: Աւելի աղէկ է որ Պօղոս առաքեալի նման տասը սուրբ անձինք գտնուին քան բոլոր աշխարհիս վրայ ցրուած հասարակ քրիստոնեաներուն նման տասը հազար անձինք: Եթէ իբրև քրիստոնեայ կ'ուզենք մեր պարտականութիւնները կատարելու յարմար վիճակի մէջ դնել մեր անձերը, նկատողութեան առնելու առաջին բանը մեր անձնական կեանքն է — Աստուծոյ հետ մեր հոգևոր յարաբերութիւնները, մեր անձին նմանութիւնը քրիստոսի: Կը փափաքիմ, քրիստոսի նմանելու, աւելի աղէկ մարդ ըլլալու, սուրբ ըլլալու ուղիղ և ծուռ ճամբաներուն վրայ ակնարկ մը նետել:

Ապարիւն Զան+

Մարդ իր անձը սրբացնելու անպտուղ կերպերէն մին է լոկ ջանալը, ճիշդ թափելը, տաղ-

11268-ահ



1024

39

նապիլը : Կարծեմ բոլոր մարդիկ ալ փորձած են այդ կերպը , և անոնց կենաց վրայ անոր ըրած ազդեցութեան դիմելով կը հարցնեմ թէ ապարդիւն եղած չէ՞ այն : Էրեւնաւը , որուն մէջ կը գտնուէի , մինչ Ատլանտեան Ովկիանոսը կը կտրէր , իսկոյն կեցաւ ովկիանոսին մէջտեղ — բան մը կոտորած էր : Հազար հոգի կային այդ շողեւնաւուն մէջ : Կը կարծեմ թէ կրնայինք շողեւնաւը յառաջ քշել եթէ բոլորս ալ միանալով հրէինք անոր կուշտերէն և կայմերէն : Երբ մարդ կը յուսայ սուրբ ըլլալ լոկ իր ջանքովը , նման է այն մարդուն որ կը ջանայ ղինք տանող նաւը յառաջ քշել զայն հրելով . նման է այն մարդուն որ երբ խեղդուելու վրայ է , կը ջանայ ինքզինք ազատել իր գլխուն մագէն քաշելով : Աւելորդ է ըսել թէ պարապ բան է այդ : Քրիստոս սրբանալու այդ կերպին անօգուտ ըլլալը ցուցուց երբ ըսաւ , « Զեղմէ ո՞վ կրնայ իր հոգ ընելովը իր հասակին վրայ կանգուն մը աւելցնել » : Յաւիտեան թողէք այդ կերպը իբրեւ անպտուղ :

Ուրիշ մը կ'ըսէ , « Այդ չէ իմ կերպս : Թողած եմ զայն : Կենաց համար ջանքը լաւ բան է , բայց ոչ հոգեւոր կեանքի համար : Իմ կերպս է բոլոր ուշս միակ մեղքի մը վրայ կեդրոնացնել , և անոր հետ կռուիլ մինչև որ յաղթեմ անոր » : Արդ , նախ , այդ կերպով յաջողելու համար մեր կարճ կեանքը բաւական չէ : Մեր մեղքերուն անունը լե-

զէոն է : Երկրորդ , այդ կերպը միւս մեղքերուն երեք չդպչիր երկար ժամանակ : Երրորդ , ախտին սերմին կամ արմատին չդպչիր : Եթէ հոսանքը տեղ մը թումբով արգելես , յայտնի է որ աւելի պիտի բարձրանայ և պիտի յորդէ : Եւ չորրորդ պատճառն այս է թէ , կրօնքը չբաղկանար ժխտումներէ , այսինչ և այնինչ մեղքը խափանելէ :

Ուրիշ մէկը կ'ըսէ , « Ես չեմ ջանար մեղքերս յաջորդաբար անհետացնել , սակայն կը ջանամ Քրիստոսի նկարագիրը օրինակել իմ անձիս վրայ մաս առ մաս , կէտ առ կէտ » : Այդ կերպը սա թերութիւնը ունի որ մեքեւնական է : Շինծու կեանք մը յառաջ կը բերէ . և այսպիսի կեանք մը , այսպիսի բնութիւն մը , գործիքի հետքեր կը կրէ : Այդ է փոխանակ բնական ծաղիկի մեղրամոմէ շինուած ծաղիկ նախամեծար համարիլ :

Կայ ուրիշ կերպ մը ևս : Թերեւս փորձած էք զայն : Ես փորձած եմ : Այդ է չգրուած տետրակ մը առնել , և յետոյ շատ մը կանոն գրել անոր մէջ , և որոշել կանոններու համեմատ ապրիլ : Այսպէս կ'ընէր Ֆրանքլին . և կարծեմ այսօր շատ մարդիկ կրնան յիշել թէ ինչպէս իրենց ննջասենեկին մէջ կը կախէին կամ գորոցներուն մէջ կը դնէին այն կանոնները զորս գծեցին իրենց համար : Նորէն ձեր կեանքերուն կը դիմեմ : Դուք կը վկայէք թէ ապարդիւն եղաւ այդ կերպը , և շատ պարզ պատճառներով — թերեւս վասն զի

կանոնները մոռցաք : Արդարեւ, այդ՝ սուրբ ըլլալու սխալ կերպ է, և ապարդիւն պիտի մնայ բոլոր միւսներուն նման :

Այս բոլոր կերպերը զորս յիշեցի բոլորովին մարդկային են, բոլորովին բնական, և սակայն բոլորովին ապարդիւն : Զեմ բաեր թէ մարդ ձգելու է զանոնք. այլ թէ անոր չեն կառողացներ հասնիլ այն սուրբ կեանքին որուն կը ճգնի հասնիլ :

Լատինացի կերպը

Արդ, ի՞նչ է լատինացի կերպը : Կերպ մը կայ որ այնչափ պարզ և արդիւնաւոր է որչափ միւսները կենճռոտ և ապարդիւն են : Այդ պարզութիւնը է Սուրբ Գիրքին մէկ համարին մէջ. և այնչափ գործնական է որ ամէն մարդ կրնայ զայն իր կեանքին մէջ գործադրել, և ազդու է բնական օրէնքի նման : Պատճառի և արդիւնքի խնդիր մըն է սա : Այն համարը որուն կ'ակնարկեմ՝ Բ Կորնթացւոյ Գ. գլխուն 18 համարն է, «Մենք ամէնքս բաց երեսով Տէրոյը փառքը որպէս թէ հայելիի մէջ տեսնելով (ցոլացնելով)*, նոյն պատկերին կը նուրդուինք փառացի փառս, որպէս թէ Տէրոյը Հոգիէն» :

Դիտէ, «Լատինացի»՝ կ'ըսէ : Սխալը զոր կ'ընէինք սա էր որ կը ջանայինք մենք զմեզ

* Ոմանք կ'ըսեն «ցոլացնելով» և ես այս վերջիններուն պիտի հետեւիմ իմ նիւթիս աւելի յարմարելուն համար :

Սուրբ Հոգւով նորոգել : Անկարելի է նոյն պատկերին Լատինացի : Արդ, թերեւ ընթերցողներէն ոմանք վայելելու համար այն հանգստութիւնը զոր այս խօսքերը կը խոստանան, իրենց գիշերներուն և կեանքներուն կէսը վատնած են սուրբ ըլլալու համար միջոցնութեամբ աշխատելով, և չեն վայելած զայն : Սակայն ի՞նչպէս կըրնային վայելել այդ հանգստութիւնը առանց պահանջուած պայմանը գոհացնելու : Ի՞նչ է պայմանը : Սա է թէ Գրիստոսի պատկերը հայելիի մէջ ցոլացնենք : Քիչ ետքը այդ պայմանին ակնարկութիւն պիտի ընեմ. սակայն հոս բառ մը բացատրութեան կը կարօտի : «Տէրոյը փառքը որպէս թէ հայելիի մէջ ցոլացնելով» : Ի՞նչ է Տէրոյը փառքը : «Փառք» բառը պայծառութեան, լուսափայլութեան իմաստ ունի : Կը յիշեցնէ այն լուսապսակը զոր վաղեմի նկարիչները կը սիրէին նկարել իրենց սուրբերուն և փշապսակ Բիսոսի պատկերներուն գլուխներուն բոլորովին : Սակայն այս բոլորովին նիւթական է : Ի՞նչ բանի նշանակ է այդ լուսապսակը, այդ լուսափայլութիւնը : Նշանակ է մարդուն, ինչպէս Գրիստոս Բիսոս Մարդուն, մէջ գտնուող ամենէն գեղեցիկ բանին. և այդ է նկարագիր : Նիւթի : Գրիստոսի փառքը իր նկարագրին մէջ կը կայանայ : Հրաւեր կը կարգամ. մարդ կամ Աստուած կրնայ ունենալ բան մը որ ըլլայ նկարագրէն աւելի փառաւոր : Աստուծոյ անունը նկարագիր էր,

իր անձը—Որ էն: “Փառք” բառին արդի տրբուած անորոշ իմաստը թող ձեզ չմոլորեցնէ: Անոր ճշմարիտ նշանակութիւնը չենք հասկնար, վասն զի ամենօրեայ խօսակցութեան մէջ չենք գործածեր զայն: Քու մտքիդ մէջ “նկարագիր” բառը “փառք” բառին տեղը դիր: “Մենք ամէնքս, բաց երեսով, ֆրիստոսի նկարագիրը որպէս թէ հայելիի մէջ ցոլացնելով, նոյն պատկերին կը նորոգուինք նկարագրէ նկարագիր” — քիչ մը աւելի աղէկ նկարագրեն՝ քիչ մը ալ աւելի աղէկ նկարագրին, նկարագիրը շատ փոքր և աննշմարելի աստիճաններով հետզհետէ ազնուանալով: Հիմա այդ համարը կարգա բոլոր այս նշանակութիւններով. “Մենք ամէնքս, բաց երեսով, ֆրիստոսի նկարագիրը որպէս թէ հայելիի մէջ ցոլացնելով, նոյն պատկերին կը նորոգուինք նկարագրէ նկարագիր:”

Թէ ի՞նչու ԿԵ Մասցուի

Ի՞նչպէս կրնանք ստանալ այդ նկարագիրը: Ֆրիստոսի առջև կայնէ և ցոլացուր անոր նկարագիրը, և ուզես կամ չուզես ու առանց գիտնալուդ պիտի նորոգուիս նոյն պատկերին նկարագրէ նկարագիր: Իւրաքանչիւր անձ ցոլացնող հայելի է: Այս հայելիին սկզբան վրայ հիմնուած է վերոյիշեալ համարը: Քու դէմքովդ ինչ ըլլալդ կը ցոլացնես: Մարդու մը հարցում մը կ'ընեմ, և տասը երկվայրկեան չանցած կ'իմանամ անոր Գերմա-

նացի կամ Ռուս կամ Գաղղիացի կամ Անգղիացի ըլլալը: Նոյն իսկ իր ձայնով իր ուրտեղացի ըլլալը կը ցոլացնէ: Ուրիշ հարցում մը կ'ընեմ իրեն, յետոյ ուրիշ մը, յետոյ ուրիշ մը, և կը տեսնեմ թէ հետզհետէ կը ցոլացնէ ինքըինք: Հինգ վայրկեան չանցած կը տեսնեմ թէ բարի մայր մը ունի: Կը տեսնեմ իբրև հայելիէ մը ցոլացած թէ Հըրպըրթ Սիէնսարի, Հըքսլի և Տարուինի գործերը կարդացած է. և մինչ առջև կը կայնի ու ինծի հետ կը խօսի, և կը շարունակեմ զինք դիտել, իր ամբողջ կեանքը կը ցոլացնէ: Կը տեսնեմ թէ ի՞նչ դասու մարդոց մէջ ապրած է, թէ ի՞նչ տեսակ ընկերներ ունեցած է: Նա չկրնար չցոլացնել: Չկրնար անձամբ չցոլացնել այն միջավայրը որուն մէջ ապրած է, այն ազդեցութիւնները զորս ամէն կողմէ ընդունած է: Ինչպէս Թէննիսըն կ'ըսէ, “Ես մէկ մասն եմ բոլոր անոնց որոնց հանդիպած եմ:” Արդ, անոնց նման կ'ըլլանք զորս շարունակ կը ցոլացնենք: Գիտութեամբ կրնամ ապացուցանել թէ այդ օրէնքը ճշմարիտ է կենդանեաց ֆիզիքական կազմութեան մասին ալ, թէ անոնց միջավայրը իրենց վրայ ազդեցութիւն կը գործէ և անոնց կազմութիւնը կը փոխէ: Ամէնքս ալ գիտենք թէ ի՞նչպէս ամէն մարդ իր շուրջը գտնուող մարդոցմէն և առարկաներէն ազդեցութիւն կ'ընդունի: Կը յիշեմ երկու դաս ընկեր ուսանողներ որ ութը տարի իրարու հետ ապրեցան, և այդ ժամանակը լրանա-

լուն՝ գաղափարներով, խորհելու և իրերը նկատելու եղանակներով իրարու այնչափ կը նմանէին որ արդեամբ մէկ անձ եղած էին : Երբ հարցում մը ընէիր, ամենեկին տարբերութիւն չէր ընէր թէ երկուքէն որո՞ւն կ'ուղղէիր զայն, մի և նոյն պատասխանը կ'ընդունէիր . և երբ դիտողութիւն մը ընէիր, առաջուրնէ կատարելապէս կրնայիր գիտնալ թէ երկուքին վրայ ալ ի՞նչ ազդեցութիւն պիտի ընէ : Նոյն պատկերին նորոգուած էին : Դաւթի վրայ Յովնաթանի բնութիւնը կը տեսնուէր, և Յովնաթանի վրայ Դաւթի բնութիւնը : Երբեմն կը տեսնէք որ երկու ամուսիններ, յիսուն տարուան ընկերակցութեամբ, բոլորովին մի և նոյն պատկերին նորոգուած են : Այնչափ ժամանակ իրարու վրայ ցոլացուցած են իրենց նկարագիրները, առանց իրենց կողմանէ ջանք ընելու և թերեւս զայն արգելել ջանալով իսկ, որ մեծաւ մասամբ մի և նոյն բնութիւնը ունին :

Այնպէս Ընկերացուի՞նք ՄԷ

Ուրեմն ի՞նչ գործնական դաս կրնանք սորվիլ ասկէ : Յայտնի է այդ : Քրիստոս խաչաւորական ընկերութիւն է : Աւելի անո՞ր ազդեցութիւնը ընդունէ քան ու է ուրիշ անձի : Ամէն առաւօտ հինգ վայրկեան Քրիստոսի ընկերակցութիւնը — մինչև իսկ երկու վայրկեան, եթէ երես առ երես ու սիրտ առ սիրտ

ըլլայ — ամբողջ օրը պիտի փոխէ, ամէն խորհուրդ և զգացում սովորականէն տարբեր պիտի ընէ, և քեզ կարող պիտի ընէ Սնոր համար ընել այնպիսի բաներ զորս քու անձիդ կամ ու է ուրիշ մէկու համար պիտի չընէիր : Սուրբ բնութեան և Քրիստոսի նկարագրին ու կեանքին նման նկարագրի ու կեանքի գերազոյն և միակ գաղտնիքն է միշտ զՔրիստոս ընկեր ունենալ և զնա ցոլացնել, անդաւրաքար և յանդէտս իւրացնել անոր բնութիւնը, անոր միտքը և հոգին, լոկ անոր մօտ ապրելով և վարակուելով անկէ :

Թերեւս ըսես, “Ի՞նչպէս կրնայ մարդ Քրիստոսը, բացակայ Քրիստոսը, իր ամենէն մնացած բարեկամն ընել :” Սակայն միթէ մարդկային բարեկամութիւնը հոգևոր բան մը չէ : Վայրկեան մը մտածէ, և պիտի տեսնես որ բարեկամը վրադ ազդեցութիւն կ'ընէ գրեթէ նոյնչափ երբ բացակայ է, որչափ երբ քու հետդ է : Թերեւս Քրիստոս կրնար աւելի ազդեցութիւն ընել մեր վրայ եթէ հոս ըլլար, և սակայն վստահ չեմ այս մասին : Անպատմելի փորձառութիւն պիտի ունենայինք եթէ իր ժամանակ ապրէինք —

“Երբոր կը կարգամ պատմութիւնը սիրուն,
Թէ Յիսուս երկրի վրայ կը քայլէր .
Թէ՛ բարի հովիւն պէս իր գառնակներուն,
Ինք մարդոց նոյն աչքով կը նայէր :

“Ո՛հ թէ անոր ձեռքը դիպուս վրայ դրուէր,
Լքուէի այն ձայնն քաղցրութեան,
Եւ ինձի ալ անոնց պէս նայէր երբ կ'ըսէր,
‘Թող տուէք որ մահուանը ինձի դան’ :”

Եւ սակայն, եթէ Բրիտանոս նորէն աշխարհ
գար, մեզմէ քիչերը երբեք առիթ պիտի
գտնէին զնա տեսնելու: Անգղիոյ պէս
փոքր երկրին մէջ երբեք տեսած չեմ իմ
Թագուհիս: Անոր հպատակներէն միլիոնա-
ւորներ ալ զինք երբեք տեսած չեն: Եւ Տէր
Յիսուսի հազարաւոր հպատակները կարող
պիտի չըլլային Անոր հետ խօսիլ կարենալու
չափ մօտենալ իրեն, եթէ հիմա աշխարհ
գար: Կը յիշենք թէ նա ըսաւ, “Սղէկ է
ձեզի (ոչ թէ Խնի) թէ որ ես երթամ,”
վասն զի երթալով իրապէս մեզի աւելի մօտ
պիտի ըլլար քան հոս մնալով: Եթէ հոս մնար՝
աշխարհագրապէս և ֆիզիքապէս մեզմէ շատե-
րուն անկարելի պիտի ըլլար Անոր անձին ազ-
դեցութիւնն ընդունիլ: Ուստի Անոր հետ մեր
հաղորդակցութիւնը հոգեւոր ընկերակցութիւն
է. սակայն ոչ տարբեր շատ ընկերակցու-
թիւններէ, որոնք եթէ լաւ մը քննես պիտի
գտնես որ իսկապէս հոգեւոր են:

Ճշմարիտ Բարեկամութիւնը Հոգեւոր Բնութիւն Ունի

Ամէն բարեկամութիւն, ամէն սէր, թէ՛
մարդկային թէ՛ աստուածային, հոգեւոր է:
Այնպէս որ երբ կը ջանանք Բրիտանոսի նկա-
րագիրը ցոլացնել՝ մեր Անոր տեսանելի ներ-
կայութիւնը չվայելելը երբեք արդելք չէ մեր
առջև: Նա մարմնաւոր աչքին կոչում չընէր,
հոգիին կոչում կ'ընէ. զնա չենք կրնար

ցոլացնել մարմնով՝ այլ հոգիով: Բարեկամիդ
վրայ գտնուող այն բանը զոր կը սիրես, ե-
րեցածը չէ: Շատ գեղեցիկ նկարագիր մը կը
ճանչնամ, մին ամենէն սիրուն նկարագիրնե-
րէն որ երբեք ծաղկած է երկրիս վրայ: Փոք-
րիկ աղջկան մը նկարագիրն էր այդ: Մեշտ
իր վիզէն կախած էր փոքր քայռ (կրօն-
ւէ) մը, և մէկո՛ւն թոյլ չէր տար բանալ
զայն: Իր ընկերներէն ոչ ոք գիտէր թէ մէջը
ինչ կար, մինչև որ օր մը երբ վտանգաւոր
հիւանդութեամբ պառկեցաւ, իր ընկերներէն
մէկուն հրաման տուաւ քայռին մէջ նայիլ.
այդպէս ընելով այս վերջինը հոն դրուած
տեսաւ, “Այն որ դուք չտեսած՝ կը սիրէք:”
Այդ էր իր գեղեցիկ կեանքին գաղտնիքը:
Նոյն պատկերին նորոգուած էր:

Արդիւնք

Քանի մը խօսք կ'ուզեմ ըսել այն ար-
դիւնքներուն վրայ որ ի հարկէ յառաջ կու
գան այսպէս Բրիտանոսի մօտ ապրելով, կամ
անոր հետ ընկերակցելով: Հարկ չէ որ այս
նիւթին վրայ Սուրբ Գիրքէն վկայութիւններ
բերեմ—Բրիտանոսի մէջ կենալուն վրայ վկա-
յութիւններ. “Ամէն ով որ անոր մէջը կը կե-
նայ՝ մեզք չգործեր:” Չես կրնար մեզք գոր-
ծել մինչ Բրիտանոսի դէմը կը կայնիս: Երբեք
չես կրնար: “Ամէն ով որ մեզք կը գործէ՝
զանիկա տեսած չէ ու զանիկա ճանչցած չէ:”
Մեզքը կ'ամչնայ և կ'անհետի Բրիտանոսի ներ-

կայութեան առջև : Դարձեալ, “Թէ որ դուք իմ մէջս կենաք” և իմ խօսքերս ալ ձեր մէջը կենան, ինչ որ ուղէք պիտի խնդրէք, ու պիտի ըլլայ ձեզի :” Խորհէ ասոր վրայ : Այս է ուրիշ անխուսափելի հետեանք մը : Ուրիշ մըն ալ կայ, “Ան որ իմ վրաս հաստատուած է, անիկա շատ պտուղ կը բերէ :” Սրբութիւն, պատասխան ընդունած աղօթք, շատ պտուղ : Սակայն տես թէ նաև քրիստոնէական բարձրագոյն առաքինութիւններուն և փորձառութիւններուն քանի՞ն ի հարկէ յառաջ կու գան երբ ֆրիստոսի հետ այդ յարաբերութիւնը ունենալ ենթադրենք : Օրինակի համար, անմիջապէս երբ ֆրիստոսի հետ այդ յարաբերութիւնը ունենալ կ’ենթադրես, կը սկսիս գիտնալ թէ ինչ է տղոց հոգի ունենալ : ֆրիստոսի առջև կը կայնիս, և նա քու ուսուցիչդ կ’ըլլայ, և դուն բնազդմամբ մը կ’ըլլաս հլու : Յետոյ կը սորվիս նաև ողորմած ու բարի ըլլալ : Վասն զի անկէ կը սորվիս, և նա “հեզ ու սրտով խոնարհ” է, և այդ ոգին կը ստանաս : Այս է անոր նկարագրէն միայն փոքր մաս մը քու նկարագրիդ վրայ ցոլացնել : Փոխանակ քննադատող և հպարտ ըլլալու, կ’ըլլաս խոնարհ և կ’ունենաս փոքր տղու մը հոգին : Նաև, կարծեմ, հաւատքին ինչ ըլլալը սորվելու միակ միջոցն է ֆրիստոսը ճանչնալ և անոր ընկերակցութիւնը վայելել : Կը լսես ինք տեսակ հաւատքի վրայ քարոզներ, ուղիղ և ծուռ հաւատքները որոշող բա-

րողներ, և քարոզներ՝ որք հաւատք ստանալու ճամբան կը սորվեցնեն : Որչափ որ գիտեմ, միայն մէկ ճամբով կրնանք հաւատք ստանալ, և այդ նոյն է կրօնական աշխարհին մէջ և մարդոց ու կանանց աշխարհին մէջ : Եղբայր իմ, քեզի վստահիլ կը սորվիմ ցորչափ քեզ կը ճանչնամ, ո՛չ աւելի ո՛չ պակաս : Եւ ինձ կը վստահիս ցորչափ զիս կը ճանչնաս : Քեզի չեմ վստահիր իբրև օտարականի մը : Սակայն երբ քու հետդ հաղորդակցութիւն կ’ունենամ, քեզ կը դիտեմ և քեզի հետ կ’ապրիմ՝ կը համոզուիմ որ վստահելի ես, և այսպէս քեզի կը վստահիմ և քեզի կ’ապաւինիմ : Սակայն անձի մը զոր չեմ ճանչնար այսպէս չեմ ըներ :

Ճանաչելու վստահել է

Ֆրիստոսի վստահելու պայմանը զֆրիստոս ճանչնալն է : Եթէ զինք ճանչնաս, չես կրնար չվստահիլ անոր : Կը փոխուիս : Երբ ճանչնաս զնա, քու ներսդ հաւատք կը ծնի, իբրև պատճառ և արդիւնք : Անոր վստահիլը առանց զնա ճանչնալու, ինչպէս հաղարաւորներ կ’ընեն, չէ հաւատք, այլ՝ դիւրահաւանութիւն : Ինձ կը թուի թէ հաւատքի համար եղած շատ աղօթքներ պարապ տեղը կ’ըլլան : Այն բանը որուն համար աղօթելու ենք, սա է որ կարող ըլլանք պայմանը գոհացնել : Եւ երբ պայմանը գոհացնենք, հաւատքը ի հարկէ կը հետեի : Ուստի մեր հաւատքը աւելցընելու միջոցն է ֆրիստոսի հետ մեր մտեր-

մութիւնը աւելցնել : Որչափ աղէկ ճանչնանք զնա , այնչափ աւելի կը վստահինք անոր :

Նաև նկարագրիր սրբաշնորհ այս կերպին անմիջական արդեանց մին է խղճի խաղաղութիւնը զոր կու տայ մեր կենաց : Ո՛րչափ կը տագնապին քրիստոնեայք որպէս զի չնորհաց մէջ աճին : Արդ , այն վայրկենին երբ չնորհաց մէջ աճելու հոգը ֆրիստոսի վրայ կը ձգես , այն վայրկենին երբ կը տեսնես թէ սկսած ես նորոգել , տագնապը կ'անհետանայ : Կը տեսնես թէ այդ պարտի հետեւիլ անխուսափելի գործողութեամբ և բնական օրէնքով մը եթէ միայն պարզ պայմանը գոհացնես . այնպէս որ խղճի խաղաղութիւնը այդ կենաց և ֆրիստոսի հետ այդ ընկերակցութեան վարձքն է : Խաղաղութիւնը վերէն չիջներ պատրաստուած և մարդկային բնութեան յարմարցուած : Խաղաղութեան , ուրախութեան և ուրիշ քրիստոնէական փորձառութիւններու վրայ մեր դադափարը շատ անճոռնի է , սակայն բոլորն ալ յայտնի պատճառներէ յառաջ եկող արդիւնքներ են : Պայմանը երբ գոհացնենք , չենք կրնար չըզգալ այդ փորձառութիւնները : Խօսեցայ խաղաղութեան վրայ , սակայն ուրախութիւնը ինչ է : Յովհաննու աւետարանին ԺԵ . գլխոյն մէջ պիտի տեսնես որ երբ ֆրիստոս իր աշակերտներուն խօսեցաւ որ թին առակը , ըսաւ , “Աս բաները ձեզի խօսեցայ որ ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ :” Երբեք դիտեցի՞ր զայս : Ֆրիստոս յառաջ չբերաւ զայն լոկ իբրև դե-

ղեցիկ նմանութիւն մը : Այն չէր լոկ ֆրիստոսի մեր ներսը բնակելուն վարդապետութեանը լուսաբանութիւն : Այդ էր , բայց ատկէ աւելի ալ : “Աս բաները ձեզի խօսեցայ ,” ըսաւ նա , “որ իմ ուրախութիւնս ձեր մէջը մնայ , ու ձեր ուրախութիւնը լման ըլլայ :” Այս է ուրախութիւն ստանալու ճամբան : Ֆրիստոսի մէջ մնալ : Այս պարզ յարաբերութեամբ կ'ունենանք հաւատք , կ'ունենանք խղճի խաղաղութիւն , կ'ունենանք ուրախութիւն : Շատ ուրիշ առաքինութիւններ ալ կը հետեւին : Մարդու մը օգտակարութիւնը մեծաւ մասամբ յառաջ կու գայ անոր ֆրիստոսի հետ ընկերակցութենէն : Քաջայայտ է այս : Միայն ֆրիստոս կրնայ մեր վրայ ազդել . սակայն աշխարհ ֆրիստոսի վերաբերեալ այն բանը միայն կը տեսնէ զոր կը տեսնէ քու վրադ և իմ վրաս : “Աշխարհս զիս չտեսներ . բայց դուք պիտի տեսնէք զիս ,” ըսաւ ֆրիստոս : Դուն զինք կը տեսնես , և անոր դէմը կայնելով զնա կը ցոլացնես , և աշխարհ կը տեսնէ այդ ցոլացումը : Աշխարհ չկրնար տեսնել զնա : Այնպէս որ քրիստոնէին օգտակարութիւնը միայն այդ առնչութենէն կախեալ է :

Արդ , մատնանիշ ըրի ֆրիստոսի առջև կայնէն , ֆրիստոսի մէջ մնալէն յառաջ գալիք բաներէն միայն մէկ քանին : Եթէ ֆրիստոսի մէջ մնալուն վրայ խօսող համարները կարգաւ նոյն յարաբերութենէն շատ ուրիշ բաներ ալ պիտի թելադրուին : Ֆրիս-



տոնէական գրեթէ ամէն փորձառութիւն և նկարագիր՝ արդիւնք է ֆրիստոսի առջև կայ- նելուն և անոր նկարագիրը ցոլացնելուն : Սա- կայն բոլորին ամփոփումը սա է որ նոյն պար- իստի կը նորոգուինք , “որպէս թէ Տէրոջը Հո- գիւնն :” Այսինքն , մեզի անձանց ճամբով մը , սակայն թերեւս պարզապէս ֆրիստոսի ան- ձին ազդեցութեամբ , կը փոխուինք Անոր պատ- կերին :

Բացարձակ Ճշմարտութիւն ՄԷ

X Այս կերպը անկարելի է որ պարապը ելլէ : Բոլ առջևդ չեմ դնելու գաղափար մը կամ վարկած մը , այլ սրբանաչու անվրէպ ճամբայ մը : “Մենք ամէնքս , բաց երեսով ֆրիստոսի փառքը (ֆրիստոսի նկարագիրը) որպէս թէ հայելիի մէջ ցոլացնելով ,” անշուշտ “նոյն պատկերին կը փոխուինք :” Շատ մեծ բան է ասոնկ սուրբ սկզբան վրայ հաստատուիլ : Ի- մըրսն կ'ըսէ , “Դիւցազն է այն մարդը որ բանի մը վրայ անյողդողդ կերպով հաստատուած է :” Անյողդողդ հաստատուէ սրբացման այդ վարդապետութեան վրայ : Մի մոլորի սրբ- բացման բաղմամբ վարդապետութիւն- ներէն որ կրօնական դրականութիւնը կը լե- ցնեն . լաւ մը քննէ ինդիւրը , և անոր բանաւոր ըլլալը անձամբ տես , և պիտի գտնես որ ճշմարտութիւնը այս է թէ եթէ ֆրիստոսի դրած պայմանը գոհացնես՝ հա-

ւաւորի այս արդիւնքը պիտի հետևի բնական օրէնքով մը : X Կայ. 23

Եւ ի՞նչ արդիւնք : Նոյն պատկերին նորոգ- ուիլ : Խորհէ ասոր վրայ : Ասոր համար աշխարհ եկած ենք և կ'ապրինք : Ասոր համար ընտրուած ենք : Ոչ թէ հասարակ իմաստով մեղքէն փրո- կուելու համար , այլ “անոնք որ առաջ կը ճանչ- նար , առաջուց ալ սահմանեց իր Որդւոյն պատ- կերին կերպարանակից ըլլալու :” Ոչ թէ լոկ մեղքէն փրկուելու համար , այլ ի՞նչ Որդւոյն պար- իստի կերպարանակից ըլլալու : Միտք պահէ զայս : Եւ ինչպէս որ ժամանակ տրուելու է երկրաւոր բա- րեկամութիւնները մշակելու համար , եթէ ա- նոնց օրհնութիւնները վայելել կ'ուզուի՝ նոյնպէս ալ ժամանակ տրուելու է ֆրիստոսի ընկերակ- ցութիւնը մշակելու համար : Մեր կենաց մէջ չկայ բան մը աւելի թանկագին քան այն բանը որ յառաջ կու գայ ֆրիստոսի հետ հաղոր- դակցութիւն ունենալէն և անոր մօտենալէն : Աղէկ է աստուածաբանութեան վրայ մտածել և Սուրբ Գրոց վրայ ծագած նոր լոյսը ընդու- նիլ . սակայն անհունապէս աւելի աղէկ է Տէր Թիսուսի հետ մեր ունեցած ընկերակցութիւնը աւելի մօտեմական ընել , և սուրբ կենաց վրայ մեր տեսութիւնը քիչ մը աւելի խելքի յարմար : Յայնժամ մեր կեանքը դիտելով , մարդիկ պիտի հասկնան թէ Թիսուսի ընկե- րակցութիւնը վայելած ենք . և երբ զՆա ա- նոնց վրայ կը ցոլացնենք , անոնք նոյն պատ- կերին պիտի նորոգուին :

ինձ կը թուի թէ քարոզութիւնը շատ քիչ կարեւորութիւն ունի Քրիստոսը ցոլացնող կենաց հետ բաղդատմամբ : Սա ինքիրմէն կը խօսի թէպէտ “չկայ զրոյց և չկան խօսքեր” — ինչպէս կը խօսին երկնային մարմինները : Ամէն կողմ տպաւորութիւն կ’ընէ : Այն միակ պարզ բանը զոր պարտիմք ընել՝ Քրիստոսի հետ ուղիղ յարաբերութիւններ ունենալ է, կենաց մէջ անոր հետ քալել ձեռք ձեռքի տուած, զնա մեր սենեակին մէջ մեր հետ ունենալ, և մեզի ընկեր ընել ուր որ երթանք. անոր ապաւինիլ և կռթնիլ, և սյսպէս անոր կեանքը իր ամբողջ գեղեցկութեամբ և կատարելութեամբ մեր կեանքով ցոլացնել :

Փարիզի մէջ հռչակաւոր արձանագործ մը քանդակեց նշանաւոր արձան մը որ այսօր գեղարուեստից սրահին մէջ կը կենայ : Մեծ հանճար մըն էր այդ մարդը, և իր վերջին գործն էր այդ արձանը. սակայն շատ ուրիշ հանճարներու նման՝ շատ աղքատ էր և ձեղունին մէջ գտնուող փոքրիկ սենեակ մը կը բնակէր : Այդ սենեակն էր թէ՛ իր արուեստանոցը թէ՛ ննջարանը : Արձանին կաւէ օրինակը գրեթէ աւարտած էր, երբ գիշեր մը Փարիզի վրայ յանկարծ եղեամբ իջաւ : Արձանագործը անկողնին վրայ պառկած էր, սենեակին մէջտեղը, արձանը իր առջևը և առանց կրակի : Երբ ցուրտ օդը ղգաց, տե-

սաւ որ եթէ ցուրտը սաստկանար՝ կաւին ճեղքուածներուն մէջ գտնուած ջուրը պիտի սառէր և արձանը պիտի աւրէր, ուստի ծերունին ելաւ և անկողնոյն ծածկոյթները ամենայն յարգանք արձանին վրայ դիզեց : Առաւօտուն երբ իր բարեկամները ներս մտան, ծերունի արձանագործը մեռած գտան. սակայն արձանը աղատուած էր : Այդ է քու ամենէն մեծ բանդ : Բոլոր ջանքով պահպանէ այն Քրիստոսի պատկերը որուն կը նորոգուիս անտեսանելի Արձանագործին ձեռքով, որ այդ սրբազան գործը այսինքն հոգիիդ փրկութիւնը կը կատարէ ամէն վայրկեան որ անոր ընկերակցութիւնը կը վայելես : Ստեղծագործութիւնը դեռ չէ լմնցած : Արարիչը այսօր դեռ կ’աշխատի երկրիս վրայ, և Աստուծոյ Հոգին որ հազարաւոր տարիներ առաջ ջուրերուն վրայ կը շարժէր, մեր այս սովորական կեանքերուն մէջ, Աստուծոյ պատկերին պէս հիմա տակաւին մարդ ստեղծելու ջրաղած է :



ՀՀ Ազգային գրադարան

NL0028824

2104



2062